

Надія ОСТАШ

СЕМАНТИКА КОЛЬОРУ У ФЛОРНОМЕНАХ

Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Вип.24.

УДК 811.161.2*373

Осташ Н. Семантика кольору у флорноменах; 14 стор.; кількість бібліографічних джерел – 46; мова українська.

Анотація. У статті проаналізовано народні назви квасолі за мотиваційною ознакою ‘колір плоду’, виявлено джерела їх номінації. Серед цих назв поширеним є явище синонімії. Більшість засвідчених флорноменів належить до питомих утворень. Не всі аналізовані номени реєструють діалектні словники.

Ключові слова: мотиваційна ознака, флорномен, говірка, лексема, вторинна номінація.

Annotation. Popular names of bean according to a motivational feature “fruit colour”, sources their nomination have been analyzed in the article. Among these names phenomenon of synonymy is very popular. Majority of found floronomens belong to native formations. Not all analyzed nomens are registered in dialect dictionaries.

Key words: motivational feature, floronomen, dialect, lexeme, secondary nomination.

Світ природи багатий і різноманітний. Ботанічна лексика є важливим компонентом лексичної системи української мови. Вона займає вагоме місце у словниковому складі мови. Природно, що вивчення флорноменів і надалі привертає до себе увагу [1, с. 6–16; 12, с. 42–50; 14; 21, с. 22–26; 23; 24, с. 114–118; 25; 35; 44, с. 42–47].

Об’єктом аналізу обрано народні назви квасолі (*Phaseolus vulgaris* L.) за мотиваційною ознакою “колір плоду”. Це дослідження є продовженням попередніх студій, у яких аналізувалися загальні назви квасолі, назви рослини за мотиваційною ознакою “розмір плоду”, назви рослини з витким стеблом, назви квасолі у гуцульських говірках [29; 30; 31; 32].

Проблема дослідження назв кольорів в українській та інших слов’янських мовах має давню традицію [2; 3; 4; 20; 42]. Існують і цікаві словники з цієї проблеми [8].

Джерела номінації різних сортів зазначеної рослини різноманітні. Основу їх становлять мотиваційні зв’язки з назвами різних предметів довкілля, із назвами, пов’язаними з формою, розміром, кольором та смаковими особливостями плодів рослини, часом дозрівання та морфологічними особливостями рослини тощо. Як правило, назва рослини переходить і на назву її плоду.

Серед великої кількості номенів (нами зібрано близько півтораєста) на позначення квасолі чимало таких, які пов’язані з кольором плоду. Назви з такою семантикою різні за своїм походженням та структурою. Мотиваційні зв’язки охоплюють усю аналізовану групу флорноменів. Усі вони є результатом вторинної номінації [41; 20; 31].

Серед них виявлено як однокомпонентні, так і багатоконпонентні (назви-словосполучення). Монолексеми на позначення квасолі з плодами того чи іншого кольору – це семантичні деривати, які виникли як наслідок семантичного способу словотвору, при якому змінюється лексичне

значення твірного слова при збереженні його звукової структури. При цьому основне лексичне значення розщеплюється на певну кількість омонімних.

Українська мова, зокрема південно-західні говори, виявляють номен *карганка* та множинну назву *каргані* на позначення рослини з плодами чорного кольору [36, с. 111; 40, с. 318; 46, с. 263; 5, с. 15; 22, с. 308]. І. Верхратський зауважує, що рослину називають *карганка*, а плоди чорного кольору – *каргані* [5, с. 15]. Таке семантичне розрізнення лексем подає “Малоруско-німецький словар” Є. Желехівського та С. Недільського [19, II, с. 335]. Є припущення, що назва *каргані* – це “результат евфемістичної видозміни форми *таргані*” [18, II, с. 389]. Лексема використана як назва чорних плодів через їх зовнішню подібність до чорних тарганів. Думається, що цю назву можна пов’язати і з лексемою *каргá*, яка засвідчена у російському діалектному мовленні зі значеннями ‘ворона’ [16, II, с. 91], наявна як запозичення з російської в українській мові (крім зазначеного вище, має ще значення ‘стара жінка’ [18, II, с. 389]). Це слово – тюркського походження (пов’язане з тур. *кага* ‘чорний’). В українській мові засвідчені інші лексеми з таким коренем (пор. *каракан* ‘тарган’ [43, с. 137], *карамán* ‘назва чорного вола’ [13, IV, с. 220; 18, II, с. 385], *карако́н*, *караку́н* ‘чорний тарган’ [7, с. 270], *карага́ч* ‘чорноклен’ [13, IV, с. 221; 27, с. 283], *карагу́ш* (тур. *karakus* ‘чорний птах’ – різновид дрібного орла) [27, с. 283]. Усі ці назви мотиваційно пов’язані з чорним кольором (пор. ще: болг. *караман* ‘чорнявий, смаглий; чорної масті (про тварин)’; м. *караман* ‘вівчарка (чорна)’ – 18, II, с. 385]).

У гуцульських та буковинських говірках виявлено назви *tarhán* [45, с. 5], множинну назву *таргані* [15, сс. 19, 181], *шва́би* [37, с. 659] на позначення квасолі з великими зернами чорного кольору. Флорномени *tarhán*, *таргані*, *шва́би* виникли як семантичні деривати. Номен *шва́би* (пор. н. Schwabe), крім значення етноніма [39, XI,

с. 426], може мати й ентомологічне значення [13, IV, с. 488; 19, II, с. 1085; 7, с. 302; 43, с. 278], яке поширене у південно-західних говорах. У “Надністрянському регіональному словнику” Г. Шила *шва́би* має ще значення ‘п’ять снопів укуш’ [43, с. 278].

На позначення квасолі з чорними зернами у буковинських, гуцульських, надністрянських говірках засвідчена назва *бандала́* [19, I, с. 12], *бандо́лі* [37, с. 23; 22, с. 308], *бадо́ля* [45, с. 5], *бадо́лі* [38, с. 116]. Чорний колір плодів рослини підкреслюють не всі джерела [46, с. 263; 19, I, с. 12; 45, с. 5], деякі лише називають сорт квасолі без вказівки на колір [38, с. 116; 37, с. 23]. Деякі джерела позначають номеном *бандо́ля* рослину з великими білими зернами [43, с. 46]. Етимологічно ці назви не зовсім чіткі [18, I, с. 132].

Серед аналізованих флорономенів з чорними плодами виділяється частина таких, у яких мотиваційна ознака кольору плоду не є визначальною, вона є вторинною, а головною є, наприклад, мотиваційна ознака розміру плоду. Саме ця мотиваційна ознака визначила назву рослини. Це простежуємо у номенах *gorgánka*, *gorhánka* [45, с. 65], виявлених у гуцульських говірках. У надністрянських говірках зустрічається і назва-словосполучення *фасо́ля чо́рна* [22, с. 308].

Серед флорономенів, мотиваційно пов’язаних з червоним чи вишневим кольором, у надністрянських говірках виявлено назви *малині́вка*, *мали́на* [3А–В.]³. Лексема *мали́на* – праслов’янська за походженням (< *malina). Назва рослини утворена лексико-семантичним способом за подібністю кольору її плодів до кольору малини.

У центральноподільських говірках зафіксовано назву *моска́лики*, з *моска́ликами* [12, с. 45] на позначення сорту квасолі, зерно якої має вишневу позначку своерідної форми. Українські говірки засвідчують інші спільнокореневі флорономени; пор., напр., *москалі́ха* ‘цибуля-корчуха’ [43, 177], *моска́ль* ‘сорт часнику’, *моска́ль* ‘сорт льону’ [13, II, с. 447], ентомологічні назви (*моска́лик* – 13, II, с. 447), назви риб (*моска́лик* ‘вид морської риби червонозолотистого забарвлення’ – 13, II, с. 447). У лемківських говірках *моска́лики* ‘івасі, сорт дрібного оселедця’ [33, с. 178] може також асоціюватися і з іншими мотиваційними ознаками.

Народні говірки виявляють субстантивати *черве́на* [3А–3.], *червоне́нка* [3А–Ш.], назви-словосполучення *черво́на фасо́лі* [43, с. 261], *красні коро́лі* [9, III, 14]. З червоним кольором плоду пов’язана також назва рослини *червонобо́чка* [3А–Н.]. Серед зазначених

флорономенів наявні і омоніми: *мали́на* ‘жовточервона коро́ва; червона коро́ва’ [43, с. 167], *малині́вка* ‘різновид грушок, сливок’ [19, II, с. 424], *малині́вка* 1. ‘вільшанка (птах)’; 2. ‘сорт картоплі’ [15, с. 119], *малино́вка* ‘сорт яблук, що мають запах малини’ [37, с. 275], *малині́вка* ‘наливка з ягід малини’ [39, IX, с. 464] тощо.

У надністрянських говірках засвідчена цікава назва *ворб’ічки* [3А–Стриг.] на позначення сорту квасолі з круглими невеликими плодами червоного кольору. Однак, як бачимо, колір тут не є головною мотиваційною ознакою. Очевидно, переважаючою тут є мотиваційна ознака “розмір плоду” (пор. аналогічне *вороб’я́*, *вороб’є́тко* ‘маленька дитина’ – 13, I, с. 254).

Серед флорономенів, мотиваційно пов’язаних з білим кольором плоду, у надністрянських говірках виявляємо субстантивати *бі́ла* [3А–3.; Кр.], *бі́лі* [3А–Стриг.], *біле́нька* [3А–Лб., Зв., ОП]. У буковинських говірках наявні ще інші назви рослини з білими плодами: *сіва́рка* [37, 485], *ле́мбирки* [37, с. 257; 22, с. 308].

Свою назву квасоля із зернами білого кольору може одержати на ґрунті іншої мотиваційної ознаки, наприклад, розміру плоду (пор. *я́сьо*, *я́сьок*, *я́сік*, *я́сюк*, *я́сько*, *я́ськи*, *балаза́ла*, *бандзо́ла*, *банза́ла*, *ба́ба*, *бардаді́н*, *коби́льохи* та ін.) [31, с. 319–324]. Не є визначальним білий колір плоду і в таких номенах, як *горо́б’є́чка* ‘сорт малої білої квасолі’ [43, с. 95], *garhúla* [45, с. 65], *галага́ни* ‘сорт великої білої квасолі’ [43, с. 95]. Останню можна пов’язати з лексемою *галга́н*, яка могла означати картоплю [18, I, с. 459]. Зустрічаються і назви-словосполучення, напр., *бі́лі коро́лі* [9, III, с. 14].

Множинна субстантивована назва квасолі *жовті́* [3А–Стриг.], *жовті́нька* [26, с. 128] мотиваційно пов’язані з жовтим кольором плодів рослини. Нами виявлено також номен *каштано́ва* [3А–Кр.], *кофе́йна* [3А–ЗП], назви яких також віддзеркалюють колір.

В основу назви квасолі з плодами жовтого кольору *спасі́вка* [43, с. 245], яка засвідчена у надністрянських говірках, лягла мотиваційна ознака “час дозрівання” – на свято Спаса (пор. аналогічне у буковинських говірках *петрі́вкі* [37, с. 408], *петріво́шні* [3А–Чт.]). Флорономен має чимало омонімів (*спасі́вкі* ‘грушки’ – 19, II, 899; *спасі́вка* ‘сорт капусти’ – 33, с. 287; *спасі́вка* ‘сорт яблук, груш’ – 13, IV, с. 173; 39, IX, с. 492, *спасі́вні* ‘сорт яблук’ – 37, с. 510 тощо).

Різні номен *квасолі* пов’язані зі значенням слова *рябий* (‘покритий плямами іншого кольору, відтінку, що виділяється на основному фоні’ – 39, V, 152). У середньоподільських говірках функціонують субстантивати *раба́*, *рябе́нькая*, *сіре́ньовораба* [26, с. 128]. У надністрянських говірках квасолію з

³ Тут і далі: 3А – запис автора статті. Позначка після тире вказує на умовне скорочення назви населеного пункту.

рябими плодами називають *мазуркі* [ЗА–Стриг.], *мазурка* [43, с. 165]. Очевидно, ці назви пов'язані зі значенням лексеми *мазати* 'бруднити' [18, III, 358–359], пор. також діал. *мазур* 'бруднуля', *мазурч* 'бруднуля', *мазуратий* 'забруднений' [19, I, 422]. Існують омоніми з різними значеннями: *мазурки* 'сорт яблук', *мазурок* 'вид гриба' [6, с. 276], *мазурки* 'сорт яблук' [19, I, 422], *мазурок* 'різновид печива' [13, II, с. 397], *мазурок* 'різновид тіста' [19, I, 422]. Поширеним у названих говірках є також номен *лускавки* [ЗА–Стриг.] на позначення рослини з рябими плодами. Назва ця – праслов'янська за походженням (**luska* 'луска, оболонка' – 18, III, с. 310). В основу назви *лускавки* лягла, як бачимо, інша мотиваційна ознака: очевидно, це назва квасолі, яка, дозрівши, сама вилущується зі стручка.

На позначення рослини з різнокольоровими плодами у наддністрянських говірках виявляємо субстантиват *ласа* [ЗА–Стриг.]. У цих говірках прикметник *ласий* має значення: '(про забарвлення якої-небудь істоти або речі) який має білі і червоні плями на поверхні' (пор. ще: *ласий* 'чорний чи червоний з білими смугами' – 19, I, 397; *ласій* 'віл чорної або червоної масті з білою мордою чи грудьми' – 15, с. 109). У говірці зазначеного села частковим синонімом до лексеми *ласий* виступає лексема *сорокатий*: '1. Який має у забарвленні оперення (про птахів), у забарвленні шерсті, шкіри (про тварин), у забарвленні поверхні плодів (про рослини) плями різного кольору – білі, сірі, червоні, чорні. 2. (про людей) який має ластовиння, ластовинчатий. 3. *перен.* (про людей) у якого від гніву або сорому на обличчі тимчасово з'явилися плями різних відтінків'.

У наддністрянських говірках виявляємо і назви-словосполучення: *фасуле ряба* [43, с. 262], *фасуле сороката*, *фасоля раба* [22, с. 308], *сороката фасолі* [43, с. 244], *фасолі сороката*, *фасолі сорокателька* [ЗА–Стриг.]. Лексема *сорокатий* означає 'строкатий, рябий' [39, IX, с. 464] і фіксується у різних лексикографічних працях із таким же значенням [43, с. 244; 16, IV, с. 342; сорокатий = строкатий – 13, IV, с. 168]. Слово *сорокатий* праслов'янського походження (**sorkatъ* 'строкатий, перістий' – 18, V, 356). Деякі лексеми виявляють й інші значення лексеми (пор. *сорокатий* 'проклятий, злий' [37, 508]).

У буковинських говірках поширені назви-словосполучення *капані фасулі* 'плямиста квасоля' [37, 186], *писані фасулі* 'сорт квасолі з кольоровим візерунком на шкірці' [37, 411]. Лексема *капаній* засвідчена у словниках минулого століття (пор. *капаній* 'виштий' – 13, II, 447). Лексема *писаний* зі значенням 'різнокольоровий' засвідчена і в гуцульських говірках [15, с. 148] (тут є ще значення 'оздоблений' [15, с. 148]), наявна і в наддністрянських говірках зі значенням 'різнокольоровий' [19, II, 633]. Цю лексему

містять також сучасні словники: *писаний* 'прикрашений різьбленням, малюнками або вишивкою; з кольоровими смугами (про тканину)' [39, VI, 360].

Рослину зі строкатим кольором плоду можуть називати також *дїстра* [34, с. 10].

Серед флорономенів, яких поєднує строкатий колір плоду, виділяється група таких, у яких колір плоду можна позначити як червоно-білий. У наддністрянських говірках виділяємо номен *краса* на позначення рослини з червоно-білими плодами [ЗА–М.; Кр.; 3.; ЗВ; ОП; Тор.; Ш.; С.]. Слово *краса* – праслов'янське за походженням, чіткої етимології не має [18, III, с. 76]. Ця назва пов'язана з лексемою *красий*, поширеною у південно-західних говорах (пор.: *красий* 'біло-червоний' – 28, I, с. 385; *красий* 'рябий, плямистий' – 43, с. 152; *красий* 'рябий, пістрявий' – 37, с. 231; *красий*, *красейкий*, *красистейкий*, *красистий* 'різнокольоровий' – 7, с. 18; *красий* 'рябий, строкатий' – 33, с. 148; *красий*, діал. 'строкатий, барвистий' – 39, IV, с. 326). Виявлено чимало спільнокоренових флорономенів з плодами біло-червоного кольору: *красонька* [ЗА–Зв.], *красюк* [ЗА–М.], *красуля*, *красолька* [43, с. 152] та ін. Нерідко флорономени функціонують як синоніми на певних територіях: *краса* і *красюк*, *краса* і *красонька*.

Крім монолексем, у наддністрянських, бойківських говірках наявні і назви-словосполучення: *краса фасоле* [43, с. 152], *фасоля красіста* (*красістий* 'строкатий, пістрявий') [28, I, с. 385]. Існують також омонімі лексеми: *краса*, *краска* 'веселка' [37, с. 231], *красуля*, *красулька* 'веселка' [43, с. 152], *красуля* 'кличка рябої корови' [33, с. 148], *красуля* 'червоно-біла корова' [10, с. 594], *красуля* 'ряба корова' [28, I, с. 386].

На позначення флорономена з червоно-білими плодами наддністрянські говірки засвідчують субстантивати *ліса* [ЗА–З.; Лб.; Род.; Зв.; Г.; Р.], *лисенька* [ЗА–Гор.; Т.]. Ці лексеми – праслов'янські за походженням і пов'язані з *ласий* [18, III, сс. 196, 241].

Квасолю із плодами червоно-білого кольору у наддністрянських говірках можуть називати також *корівка* [ЗА–Род.], *курівка* [ЗА–НС; РР], *шалянівка* [ЗА–Вд.; Зв.], *ластівка* [ЗА–Л.; Гійче], з білими у пасочки плодами – *солдатиками* [ЗА–Зв.]. Рослину із довгими білими плодами і червоною лінією вздовж у буковинських говірках називають *ангелочки* [ЗА–Нд.] (пор. ще: *квасоля з ангелками* – 34, с. 10).

В основу деяких назв рослини з плодами червоно-білого кольору лягла інша мотиваційна ознака, наприклад, розмір плоду. Поширеним у наддністрянських говірках є флорономен *кобильохи* 'сорт тичної квасолі двох видів: а) плоди великі розміром білого кольору, подовгуваті; б) плоди великі розміром, з

червоними і білими плямами' [ЗА–Стриг.]. Мотиваційною виявилась ознака “розмір плоду”, а не колір. До речі, ця ж мотиваційна ознака поєднує й омоніми *кобильо́ха*, *кобилью́ха* ‘сорт великих білих слив’ – 37, с. 179; *кобильо́хи* ‘сливки подовгасті’ – 7, с. 272; *кобильо́хи* ‘сорт великих сливок’ – 11, с. 106; *кобильо́ха* ‘сорт великих слив’ [43, с. 144].

Як бачимо, українські говірки виявляють велике розмаїття флорономів на позначення

квасолі за мотиваційною ознакою “колір плоду”. Запозичених серед них – дуже мало, в основному усі вони – праслов’янські за походженням. Офіційні наукові назви сортів аналізованої рослини абсолютно відмінні від тих, які побутують у діалектному мовленні зараз і існували в минулому (про що свідчать різноманітні лексикографічні праці). Живе народне мовлення – це величезна скарбниця, яка передає ментальність народу, його психологію, його духовність, його мовно-історичну пам’ять.

Загальні умовні скорочення

болг. – болгарське
м. – македонське
н. – німецьке

перен. – переносне (значення)
тур. – турецьке

Список назв населених пунктів та їх скорочень

В.	–	с. Вовчухи Миколаївського району Львівської області
Вд.	–	с. Водники Пустомитівського району Львівської області
Вибр.	–	с. Вибранівка Жидачівського району Львівської області
Г.	–	с. Глібовичі Ходорівського району Львівської області
Гор.	–	с. Городиславичі Миколаївського району Львівської області
Гійче	–	с. Гійче Жовківського району Львівської області
З.	–	с. Заставне Золочівського району Львівської області
Зв.	–	с. Звенигород Пустомитівського району Львівської області
ЗП	–	с. Золотий Потік Бучацького району Тернопільської області
Кр.	–	смт. Красне Львівської області
Л.	–	с. Лани Перемишлянського району Львівської області
Лб.	–	с. Любешки Перемишлянського району Львівської області
М.	–	с. Миклашів Пустомитівського району Львівської області
Н.	–	с. Новоселиця Долинського району Івано-Франківської області
Нд.	–	с. Недоборівка Хотинського району Чернівецької області
НС	–	с. Нове Село Городоцького району Львівської області
ОП	–	с. Острівчик-Пільний Буського району Львівської області
Р.	–	с. Романів Перемишлянського району Львівської області
Род.	–	с. Родатичі Городоцького району Львівської області
РР	–	м. Рава-Руська Львівської області
С.	–	с. Солонка Пустомитівської району Львівської області
Стриг.	–	с. Стриганці Тисменицького району Івано-Франківської області
Т.	–	с. Тарасівка Ходорівського району Львівської області
Тор.	–	с. Торух Жовківського району Львівської області
Чт.	–	с. Чертильці Хотинського району Чернівецької області
Ш.	–	с. Шоломия Пустомитівського району Львівської області

Література

1. Абрамян Ю. Динаміка рослинницької лексики в східнослов’янських говірках / Ю. Абрамян // Волинь – Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем. – Житомир : В. Котвицький, 2010. – С. 6–16.
2. Бабій І.М. Семантика, структура та стилістичні функції назв кольорів у сучасній українській мові (на матеріалі малої прози В. Стефаніка, М. Коцюбинського, М. Хвильового) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Бабій Ірина Михайлівна ; НАН України. – К., 1997. – 20 с.
3. Бабій І. Кольорономінація як особливість ідіостилю В. Стефаніка / Ірина Бабій // Наукові записки. Серія: Мовознавство / Тернопільський державний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2007. – С. 321–333.
4. Васильєва Л. Словотвір прикметників на позначення кольорів та їх відтінків у верхньолужицькій та інших слов’янських мовах / Л. Васильєва // Питання сорабістики / [за ред. В. Моторного та Д. Шольце]. – Львів ; Будишин, 2005. – С. 168–174.

5. Верхратський І. Початки до уложення номенклатури и терминології природописної, народної / Іванъ Верхратський. – Львів, 1872. – Ч. IV–V.
6. Верхратський І. Про говор галицьких лемків / Іван Верхратський. – Львів, 1902.
7. Верхратський І. Говір батюків / Іван Верхратський. – Львів, 1912. – 308 с.
8. Вовк А. Англо-український словник назв і кольорознавства / А. Вовк. – Нью-Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1986. – 94 с.
9. Говірка села Машеве Чорнобильського району. Частина третя. Матеріали до лексичного атласу української мови [Текст] / Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи ; НАН України, Інститут української мови ; [укладачі: Ю.І. Бідношия, Т.В. Воронич, Л.В. Дика та ін.]. – К. : Довіра, 2003. – 226 с.
10. Горбач О. Південнолемківська говірка й діалектний словник с. Красний Брід бл. Меджилаборець (Пряшівщина) // Горбач О. Зібрані статті. V. Діалектологія. – Мюнхен, 1993. – С. 524–658.
11. Горбач О. Північно-наддністрянська говірка й діалектний словник с. Романів Львівської області // Горбач О. Зібрані статті. V. Діалектологія. – Мюнхен, 1993. – С. 56–156.
12. Гороф'янюк І. Етноіми як база творення українських флорономенів / І. Гороф'янюк // Мовознавчі студії. Випуск 3: Діалект у лінгвокультурологічному просторі (За матеріалами Міжнародної наукової конференції на пошану 100-річчя від дня народження професора Гаврила Шила) / [упорядники: Л. Баранська, Н. Грицик, К. Іваночко та ін.]. – Дрогобич : Швидкодрук, 2010. – С. 42–50.
13. Грінченко Б.Д. Словарь української мови. У 4-х т. / Зібрала ред. журн. „Кіевская старина”. Упорядк. з додат. власного матеріалу Б. Грінченко. – К., 1958.
14. Губарева Г.А. Семантика та стилістичні функції кольоративів у поетичній мові Ліни Костенко : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Губарева Галина Анатоліївна ; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2002. – 18 с.
15. Гуцульські говірки. Короткий словник / НАН України ; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича ; [відп. ред. Я. Закревська]. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 1997. – 232 с.
16. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка / В. Даль. – Т.1–4. – М., 1981.
17. Дзедзелівський Й.О. Словник специфічної лексики говірок Нижнього Подністрів'я // Лексикографічний бюлетень. – Вип. 6. – К., 1958. – С. 36–54.
18. Етимологічний словник української мови: В 7-т. – Т. 1–5. – К. : Наук. думка, 1982–2006.
19. Желеховський Є. Малоруско-німецький словар / Улож. Є. Желеховський, С. Недільський. – Львів, 1885–1886. – Т. 1–2.
20. Карпова В.Л. Староукраїнські вторинні назви рослин (асоціативно пов'язані із сферою живої природи) / В.Л. Карпова // Мовознавство. – 1984. – № 2. – С. 46–54.
21. Китова С. Симфонія кольорів у лексиці колядок та щедрівок / С. Китова // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 1–2. – С. 22–26.
22. Кобів Ю.Й. Словник українських наукових і народних назв судинних рослин / Ю.Й. Кобів ; НАН України ; Інститут екології Карпат. – К. : Наукова думка, 2004. – 800 с.
23. Ковальова Т.В. Лексико-семантичні поля кольоративів в українській поезії початку ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.02 "Українська мова" / Ковальова Тетяна Володимирівна ; Харківський державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. – Харків, 1999. – 19 с.
24. Кудря О.А. Похідні ад'єктивні одиниці зі вторинним колоративним значенням в українській та англійській мовах: семантичні групи та механізми їх словотворення / Оксана Кудря // Лінгвістичні студії: Вип. 18. – Донецьк, 2009. – С. 114–118.
25. Кузьміна О.Б. Поетична семантика концептів “білий” – “чорний” (на матеріалі української лірики першої третини ХХ сторіччя) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Кузьміна Олена Борисівна ; Харків. нац. ун-т імені В. Каразіна. – Харків, 2005. – 19 с.
26. [Малахівська О.А.] Лексика середньополіських говірок як об'єкт ономаціологічного вивчення. Назви рослин // Говірки Чорнобильської зони. Системний опис. – К., 1999. – С. 128.
27. Новий словник іншомовних слів: близько 40.000 слів і словосполучень / [Л.І. Шевченко, О.І. Ніка, О.І. Хом'як, А.А. Дем'янюк ; за ред. Л.І. Шевченко]. – К. : Арій, 2008. – 672 с.
28. Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок / М.Й. Онишкевич. – Ч. 1–2. – К., 1984.

29. Осташ Н.Л. До вивчення українських народних ботанічних назв : квасоля (*Phaseolus vulgaris* L.) / Надія Осташ // Діалектологічні студії 6 : Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації / НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича ; [відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей]. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006. – С. 193–204.
30. Осташ Н.Л. Українські народні назви квасолі (назви рослини з витким стеблом) / Н.Л. Осташ // Ономастика і апелитиви : збірник наук. праць: ювілейний випуск на пошану 80-річчя від дня народження професора В.О. Горпинича. – Вип. 30. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2007. – С. 338–348.
31. Осташ Н.Л. Про українські народні назви квасолі / Надія Осташ // Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника : ювілейний випуск на пошану 100-річчя від дня народження професора Івана Ковалика. – Філологія. – Вип. XV–XVIII. – Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦІД, 2007. – С. 319–324.
32. Осташ Н.Л. Про назви городніх рослин у гуцульських говірках / Надія Осташ // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Філологія (мовознавство). – Випуск XIX–XX. – Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦІГ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – С. 39–43.
33. Пиртей П. Короткий словник лемківських говірок / Петро Пиртей ; [упорядк. і підгот. до друку Є.Д. Турчин]. – Івано-Франківськ : Сіверсія МВ, 2004. – 364 с.
34. Поістогова М.В. Номінаційні процеси у ботанічній лексиці східнополіських говірок : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Поістогова Марина Валеріївна ; Інститут української мови НАН України. – Київ, 2005. – 23 с.
35. Скорофатова А.О. Ономазіологія та лінгвогеографія фітономенів в українських східнослов'янських говірках / А.О. Скорофатова. – Луганськ : Елтон-2, 2009. – 369 с.
36. Словник ботанічної номенклатури (проект) // Матеріали до української термінології та номенклатури. – Т. VII. – УАН Інститут української мови. – К., 1928.
37. Словник буковинських говірок / За заг. ред. Н.В. Гуїванюк. – Чернівці : Рута, 2005. – 688 с.
38. Словник гуцульських говірок // Гуцульщина. Лінгвістичні етуди / Ін-т сусп. наук АН України. – К. : Наукова думка, 1991. – С. 116–138.
39. Словник української мови. – Т. 1–11. – К., 1970–1980.
40. Смик Г.К. Корисні та рідкісні рослини України. Словник-довідник народних назв / Г.К. Смик. – К. : "Українська радянська енциклопедія" імені М.П. Бажана, 1991. – 416 с.
41. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2000. – С. 386.
42. Чікало М.І. З історії назв кольорів в українській мові (XIV–XVIII століття) // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. – Т. 234: Праці філологічної секції. – Львів, 1997. – С. 186–209.
43. Шило Г. Наддністрянський регіональний словник / Г. Шило. – Львів ; Нью-Йорк, 2008. – 288 с.
44. Яніцька Н.Р. Мікротопоніми центральних та східних районів Львівщини, мотивовані назвами кольорів / Н.Р. Яніцька // Логос ономастики. – 2009. – № 1(3). – С. 42–47.
45. Janów Jan. Słownik huculski / Jan Janów ; [opracował i przygotował do druku Janusz Rieger]. – Kraków : Wyd. Naukowe DWN, 2001. – 294 s.
46. Makowiecki Stefan. Słownik botaniczny łacinsko-małosurski / [zebrał i ułożył w latach 1877–1932 Stefan Makowiecki] ; Polska Akademia Umiejętności ; Komisja Językowa ; Prace № 24. – Kraków, 1936. – 408 s.

Осташ Надія Лаврентіївна – кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри української та іноземних мов Львівського державного Інституту новітніх технологій та управління ім. В.Чорновола